

Gimnazija Kranj

RAZISKOVALNA NALOGA

**PRIMERJAVA SLOVENSКИH ŽIVALSKIH FRAZEMOV
Z NJIHOVIMI ŽIVALSKIMI USTREZNICAMI V
DRUGIH JEZIKIH**

Področje: SLOVENŠČINA

Avtorici: Maja RAMUŠ in Maša DEBELAK

Mentor: Mihael ŠORLI, prof.

Gimnazija Kranj

Kranj, 2017

ZAHVALA

Za pomoč bi se radi zahvalili najinemu mentorju in profesorju slovenščine Mihaelu Šorliju, ki naju je usmerjal in nama pomagal najti primerno literaturo ter si vzel čas za sestanke in pomoč.

Kazalo vsebine

POVZETEK	4
SUMMARY	4
1. UVOD	5
2. TEORETIČNI DEL.....	5
3. GRADIVO.....	7
ITI NA KOGA/KAJ KOT MUHE NA MED.....	7
PRETEPSTI KOGA KOT MAČKA	7
KOT BELA VRANA	7
PRIDEN/DELAVEN/MARLJIV KOT ČEBELA ALI MRAVLJA	7
SITEN KOT (PODREPNA) MUHA.....	8
GARATI KOT KONJ ALI VOL.....	8
MOČAN KOT MEDVED ALI VOL	8
DELATI IZ MUHE SLONA.....	9
SMRDETI KOT DIHUR.....	9
RDEČ KOT KUHAN RAK	9
ZGRABITI BIKA ZA ROGE	10
GLEDATI SE KOT PES IN MAČKA.....	10
KUPITI MAČKA V ŽAKLJU	10
VOLK V OVČJI KOŽI	11
UBITI DVE MUHI NA EN MAH	11
LEN KOT PES	11
PIJAN KOT SVINJA	12
BITI KOT SLEPA KURA.....	12
4. UGOTOVITVE.....	12
a) POVEZANOST SLOVENŠČINE S SORODNIMI JEZIKI.....	13
b) POVEZANOST SLOVENŠČINE Z NEMŠČINO IN ITALIJANŠČINO	14
c) MEDKULTURNO POVEZOVANJE IN JEZIKOVNA RAZNOLIKOST.....	15
5. ZAKLJUČEK.....	16
6. VIRI IN LITERATURA.....	17

POVZETEK

Tema najine raziskovalne naloge je primerjava slovenskih živalskih stalnih besednih zvez z živalskimi frazemi v angleščini, nemščini, francoščini, italijanščini, španščini, ruščini, hrvaščini in grščini. Najina raziskovalna naloga vključuje primerjavo slovenščine (kot ciljnega jezika) z omenjenimi jeziki zaradi želje po čim večji raznolikosti in s tem večji možnosti za primerjavo. Skozi raziskovalno nalogo sva z osemnajstimi frazemi prikazali podobnost slovenščine z ostalimi obravnavanimi slovanskimi jeziki, to sta ruščina in hrvaščina, ter z nemščino. Prikazala se je tudi sorodnost francoščine in ruščine, občasna univerzalnost vseh obravnavanih jezikov ter tudi geografski dejavniki na jezik.

SUMMARY

The subject of our research paper is the comparison of slovenian animal idioms with animal idioms in English, German, French, Italian, Spanish, Russian, Croatian and Greek. We are comparing Slovene (as a target language) with aforementioned languages in a longing for a diversity and also a bigger chance for analyzing. We used eighteen idioms to present the similarity of Slovene language with other Slavic languages, so Russian and Croatian, and also with German. We also noticed the connection between French and Russian languages, occasional universality of all discussed languages and also the effect of geography on them.

1. UVOD

Cilj najine raziskovalne naloge je s primerjavo enakopomenskih živalskih frazemov dokazati podobnosti in razlike med slovenščino in obravnavanimi jeziki.

Zanimalo naju je, kako različni narodi skozi živalsko frazeologijo gledajo na človeške lastnosti oziroma katere živali jih v njihovem mentalnem svetu posebljajo. S tem se kažejo tako posebnosti določenega naroda, jezika ali kulture kot tudi podobnosti med jeziki.

Uporaba določene živali v frazemu razkriva predstavi svet neke jezikovne skupnosti, ki ga določajo kulturni (npr. geografski, zgodovinski ...) dejavniki.

Odločili sva se, da bova slovenske frazeme primerjali z angleškimi, nemškimi, španskimi, italijanskimi, francoskimi, ruskimi, hrvaškimi in grškimi frazemi. Torej z dvema germanskima, tremi romanskimi, dvema slovanskima in grškim jezikom.

Omenjene jezike sva za primerjavo izbrali, zato ker se vsi, razen hrvaščine, italijanščine in grščine, učijo na najini šoli (Gimnazija Kranj). Tako sva imeli večjo dostopnost do tujega jezikovnega gradiva, poleg tega večina obravnavanih jezikov spada med najbolj govorjene jezike na svetu.

Za primerjavo sva izbrali naključne primerjalne slovenske frazeme, ki imajo veliko sopomenskih frazemov s prav tako glavno živalsko sestavino v tujih jezikih. Tuje frazeme sva iskali s pomočjo slovarjev in internetnih virov. Najin izhodiščni vir je bil *Slovar slovenskih frazemov*, katerega avtor je Janez Keber.

2. TEORETIČNI DEL

S frazemi ali s frazeološkimi enotami se ukvarja veda frazeologija. Ker je to zelo široko področje, sva omejili svojo raziskavo na primerjalne frazeme in njihovo kulturološko interpretacijo. Primerjalne frazeme lahko razdelimo na dvo- ali tridelne: »Tridelno strukturo (A + B + C) sestavlja sestavina, ki se primerja (A-del), primerjalni veznik (B-del) in sestavina, s katero se primerja glede na sestavino, ki je postavljena v odnosu z A-delom (C-del). Dvodelni primerjalni frazemi so sestavljeni le iz dela B in C. izpuščen je del, ki se primerja (A-del). Primerjalni vezniki (B-del) so kakor, kot, ko in ne vplivajo na frazeološki

pomen.« (Nedelko 2006: 85). Z metodo kulturološke interpretacije, v najinem primeru na podlagi frazemov, poskušamo razložiti kulturne značilnosti jezikovnih skupnosti, dejavnike, ki vplivajo na razvoj skupnosti, njihovega načina življenja, vrednot in podobno.

Za zadnjo zožitev področja iskanja sva se osredotočili na živalsko oz. zoološko frazeologijo: »Frazemi z živalskimi poimenovanji odražajo stoletja opazovanja živali in njihovih navad, prikazujejo odnos človeka do ostalih živih bitij. Živalska poimenovanja vsebujejo enciklopedijske podatke tako o tipičnih lastnostih živali kot tudi o tistih manj znanih, tistih, ki niso zabeležene v slovarjih. Lastnosti, ki jih ljudje pripisujejo živalim, so lahko v različnih jezikih enake, lahko pa se zelo razlikujejo, odvisno od prisotnosti določene živali v življenju posameznega naroda.« (Filimonova, 2015: 448).

Za frazem se lahko uporabljajo tudi izrazi fraza, idiom, stalna besedna zveza, frazeologem in frazeologizem. Po definiciji frazeološkega slovarja je frazem ekspresiven večbesedni izraz, kar pomeni, da izraža ali pa vzbuja čustveno prizadetost. To pomeni, da je slogovno zaznamovan (primeren bolj za zasebne neuradne okoliščine), s tem pa razkriva vrednote oziroma mentalitete skupnosti. Ima nespremenljivo ali le omejeno spremenljivo sestavo in katerega pomen ni ali je le delno izpeljiv iz njegovih sestavin (Keber 2011: 9).

Kakor sva že omenili se za frazem lahko uporablja izraz stalna besedna zveza. Besedne zveze uporabljamo, ko nekaj ne moremo povedati z eno besedo, in delimo jih na dve vrsti, to so proste besedne zveze in stalne besedne zveze. Proste so tiste, ki si jih posameznik tvori sprti in imajo pomen, ki je napovedljiv iz pomenov njihovih sestavin (npr. razburkano morje). Stalne pa so tiste, katerih pomen ni napovedljiv iz njihovih sestavin (npr. fant od fare).

Nadalje frazeme delimo na stavčne frazeme oz. rečenice, ti nastopajo kot samostojne povedi in izražajo življenjske modrosti ali nauke, zato se imenujejo tudi pregovori (npr. Jabolko ne pade daleč od drevesa), in na nestavčne oz. rekla (npr. biti druga violina), ti pa se lahko delijo še na frazeološke in nefrazeološke.

3. GRADIVO

ITI NA KOGA/KAJ KOT MUHE NA MED

Frazem ima pomen 'močno pretiravati'. Istopomenski frazem z isto glavno živalsko sestavino **muho** obstaja samo v obravnavanih slovanskih jezikih: rus. – *abrosit'sja kak muhi na mēd* in hr. – *pohrliti kao muhe na med*.

<MUHA: slo., rus., hrv.>

PRETEPSTI KOGA KOT MAČKA

Frazem ima pomen 'zelo pretepsti koga'. Istopomenska živalska frazema obstajata samo v obravnavanih slovanskih jezikih in sicer v ruščini z glavno sestavino **pes** – *izbit' kak sobaku kogo*; in v hrvaščini z glavno sestavino **maček** – *prebiti koga kao mačku*.

<MAČEK: slo, hrv.; PES: rus.>

KOT BELA VRANA

Frazem ima pomen 'velika redkost, izjema; posebnež'. V istopomenskih angleških frazemih so glavna sestavina **vrana** ali **labod** ali **kokoš** – *as rare as a white crow, as a black swan, as scarce as hen's teeth*; v nemščini **krokar** – *ein weißer Rabe*; v francoščini **kos** – *merle blanc*; v ruščini **vrana** – *belaja vorona* in v hrvaščini **vrana** – *bijela vrana*.

<VRANA: slo., ang., rus., hrv.; LABOD: ang.; KOKOŠ: ang.; KROKAR: nem.; KOS: fr.>

PRIDEN/DELA VEN/MARLJIV KOT ČEBELA ALI MRAVLJA

Frazem ima pomen 'zelo priden'. V istopomenskem angleškem frazemu je glavna sestavina **bober** ali **čebela** – *as busy as a beaver, as a beed*; v nemščini **čebela** – *fleißig wie eine Biene sein*; v španščini **čebela** ali **mravlja** – *trabajadora como la abeja, ser una hormiga*; v

italijanščini *mravlja* – *laboriosa come una formica*; v francoščini *čebela* ali *mravlja* – *s'activer comme une abeille, être une vraie fourmi*; v ruščini *čebela* ali *mravlja* – *trudoljubívyy kak pčela, kak muravej*; ter v hrvaščini *črv* ali *mravlja* – *marljiv kao crv, kao mrav*.

<ČEBELA: slo., ang., nem., špa., fr., rus.; MRAVLJA: slo., špa., it., fr., rus., hrv.; BOBER: ang.; ČRV: hrv.>

SITEN KOT (PODREPNA) MUHA

Frazem ima pomen 'zelo siten'. V istopomenskem ruskem frazemu je glavna sestavina *muha* – *nadoedlívyy kak osennjaja muha* ('moteč kot jesenska muha'), v hrvaščini *muha* – *dosadan kao muha* ('nadležen kot muha') in v nemščini prav tako *muha* – *lästig wie eine Fliege*.

<MUHA: slo., rus., hrv., nem.>

GARATI KOT KONJ ALI VOL

Frazem ima pomen 'zelo veliko, naporno in vztrajno delati'. V istopomenskem angleškem frazemu je glavna sestavina *konj* ali *pes* – *to work like a horse, a dog*; v nemščini *konj* – *arbeiten wie ein Pferd*; v španščini *konj* ali *osel* – *trabajar como un caballo, un burro*; v italijanščini *osel* – *a lavorare come un mulo*; v francoščini *konj* – *travailler comme un cheval*; v ruščini *konj* ali *vol* – *rabotat' kak lošad, kak vol*; v hrvaščini *konj* – *raditi kao konj*; in v grščini *pes* – *Δουλεύω σαν σκυλί*.

<KONJ: slo., ang., nem., špa., fr., rus., hrv.; VOL: slo., rus.; PES: ang., gr.; OSEL: špa., it.>

MOČAN KOT MEDVED ALI VOL

Frazem ima pomen 'zelo močan'. V istopomenskem angleškem frazemu je glavna sestavina *medved* ali *vol* – *as strong as a bear, as an ox*; v nemščini *medved* – *so stark sein wie ein Bär*; v italijanščini *tiger* – *forte come una tigre*; v francoščini *medved* ali *lev* ali *vol* – *fort*

comme un ours, un lion, un bœuf, v ruščini **medeved** ali **bivol** – *sil'nyy kak medved', kak buyvol* in v hrvaščini **medved** – *jak kao medvjed*.

<MEDVED: slo., ang., nem., fr., rus., hrv.; VOL: slo., ang., fr.; TIGER: it.; LEV: fr.; BIVOL: rus.>

DELATI IZ MUHE SLONA

Frazem ima pomen 'močno pretiravati'. V istopomenskem nemškem frazemu sta glavni sestavini **muha** in **slon** – *aus einer Fliege einen Elefanten machen*; v španščini **bolha** in **kamela/slona** – *hacer de una pulga, un camello/elefante*; v ruščini **muha** in **slon** – *delat'/sdelat'* iz muhi slona ter v hrvaščini **muha** in **slon/ medved/ vol** – *praviti od muhe slona, medvjeda, vola*.

<MUHA/SLON: slo., nem., rus., hrv.; BOLHA/KAMELA, SLON: špa.; MUHA/MEDVED, VOL: hrv.>

SMRDETI KOT DIHUR

Frazem ima pomen 'zelo smrdeti'. V istopomenskem angleškem frazemu je glavna sestavina **dihur** – *to stink like a skunk/polecat*; v nemščini **smrdokavra** – *stinken wie ein Wiedshopf*; v francoščini **dihur** ali **kozel** – *puer comme un putois, un bouc*; v ruščini **kozel** – *ot nego vonyayet kak ot kozla* in v hrvaščini **dihur** – *smrdjeti kao tvor*.

<DIHUR: slo., ang., fr., hrv.; SMRDOKAVRA: nem.; KOZEL: fr., rus.>

RDEČ KOT KUHAN RAK

Frazem ima pomen 'zelo rdeč'. V istopomenskem angleškem frazemu je glavna sestavina **jastog** – *as red as a lobster*; v nemščini **rak** – *rot wie ein gesottener Krebs*; v italijanščini **jastog** – *rosso come un gambero*; v francoščini **rak** ali **petelin** – *rouge comme une écrevisse*,

un coq; v ruščini **rak** ali **puran** – *krasnyj kak rak, kak indjuk*; in v hrvaščini **rak** – *crven kao rak*.

<RAK: slo., nem., fr., rus., hrv.; JASTOG: ang., it.; PETELIN: fr.; PURAN: rus.>

ZGRABITI BIKA ZA ROGE

Frazem ima pomen 'odločno se lotiti težkega, zahtevnega dela'. Vsi obravnavani tuji istopomenski frazemi mu z glavno sestavino **bika** in dobesednim pomenom ustrezajo: ang. – *to take the bull by the horns*; nem. – *den Stier bei (an) den Hörnern packen*; špa. – *tomar al toro por los cuernos*; it. – *prendere il toro per le corna*; fr. – *prendre le taureau par les cornes*; rus. – *brat', vzjat' byka za roga* in hrv. – *ščepati, uhvatiti bika za rogove*.

<BIK: slo., ang., nem., špa., it., fr., rus., hrv.>

GLEDATI SE KOT PES IN MAČKA

Frazem ima pomen 'sovražiti se'. Vsi obravnavani tuji istopomenski frazemi prav tako vsebujejo **psa** in **mačka** kot glavno sestavino: ang. – *to be like cat and dog*; nem. – *wie Hund und Katze sein*; it. – *essere come cane e gatto*; fr. – *être comme chien et chat*; rus. – *žit' kak koška s sobakoj* in hrv. – *gledati se kao pas i mačka*.

<PES/MAČKA: slo., ang., nem., it., fr., rus., hrv.>

KUPITI MAČKA V ŽAKLJU

Frazem ima pomen 'kupiti kaj, ne da bi stvar prej poznal, videl'. V istopomenskem angleškem frazemu je glavna sestavina **prašič** – *to buy a pig in a poke*; v nemščini **maček** – *die Katze im Sack kaufen*; v španščini **maček** – *comprar gato por liebre*; v francoščini **maček** – *acheter le chat en poche*; v ruščini **maček** – *kupit' kota v meške*; in v hrvaščini **maček** – *kupiti mačka u vreči*.

<MAČEK: slo., nem., špa., fr., rus., hrv.; PRAŠIČ: ang.>

VOLK V OVČJI KOŽI

Frazem ima pomen 'človek, ki se dela, dobrega, plemenitega'. Vsi obravnavani tuji istopomenski frazemi imajo za glavno sestavino prav tako **volka**: ang. – *a wolf in sheep's clothing*; nem. – *ein Wolf im Schafspelz*; it. – *lupo in veste d'agnello*; fr. – *un loup déguisé en mouton*; rus. – *volk v oveč'ej škure*; in špa. – *un lobo disfrazado de cordero* ('volk preoblečen v jagenjčka').

<VOLK: slo., ang., nem., špa., it., fr., rus.>

UBITI DVE MUHI NA EN MAH

Frazem ima pomen 'z enim dejanjem hkrati opraviti dve stvari'. V istopomenskem angleškem frazemu je glavna sestavina **ptič** – *to kill two birds with one stone* ('ubiti dva ptiča z enim kamnom'); v nemščini **muha** – *zwei Fliegen mit einer Klappe schlagen* ('udariti dve muhi z enim udarcem'); v španščini **ptič** – *matar dos pajaros de un tiro* ('ubiti dva ptiča z enim strelom'); v italijanščini **golob** – *prendere due piccioni con una fava* ('ujeti dva goloba z enim fižolom'); v ruščini **zajec** – *ubit' dvuh zajcev odnim vystrelom* ('ubiti dva zajca z enim strelom'); v hrvaščini **muha** – *ubiti dve muve jednim udarcem* ('ubiti dve muhi z enim udarcem'); in v grščini **želva** – *με ένα σμπάρο δυο τρυγόνια* ('ubiti dve želvi z enim udarcem').

<MUHA: slo., nem., hrv.; PTIČ: ang.; PTIČ: špa.; GOLOB: it.; ZAJEC: rus.; ŽELVA: gr.>

LEN KOT PES

Frazem ima pomen 'zelo len'. V istopomenskem angleškem frazemu je glavna sestavina **pes** – *as lazy as a dog*; v nemščini **svinja** – *faul wie ein Schwein sein*; v francoščini **belouška** ali **polh** – *paresseux comme une couleuvre, un loir*; v ruščini **svinja** – *byt' lenivyj kak borov* in v hrvaščini **čmrlj** – *lijen kao bubu*.

<PES: slo., ang.; SVINJA: nem., rus.; BELOUŠKA: fr.; POLH: fr.; ČMRLJ: hrv.>

PIJAN KOT SVINJA

Frazem ima pomen 'zelo pijan'. V istopomenskem angleškem frazemu je glavna sestavina **dihur** – *to be drunk as a skunk*; v nemščini **svinja** – *besoffen wie ein Schwein*; v španščini **pes** ali **uš** – *borracho como un perro, un piojo*; v italijanščini **opica** – *ubriaco come una scimmia*; v francoščini **svinja** ali **brinovka** – *soûl comme un cochon, une grive*; in v hrvaščini **svinja** – *pijan kao svinja*.

<SVINJA: slo., nem., fr., hrv.; DIHUR: ang.; PES: špa.; UŠ: špa.; OPICA: it.; BRINOVKA: fr.>

BITI KOT SLEPA KURA

Frazem ima pomen 'na slepo, brez premisleka'. V istopomenskem angleškem frazemu je glavna sestavina **netopir** – *blind as a bat*; v nemščini **krt** – *blind wie ein Maulwurf*; v španščini **uš** ali **molj** – *ciego como un piojo, un topo*; v italijanščini **krt** – *cieco come una talpa*; v francoščini **krt** ali **netopir** – *aveugle comme une taupe, chauve-souris*; v ruščini **molj** – *sljep' kak krot* in v hrvaščini **netopir** – *sljepa sam kao slijepi miš*.

<KURA: slo.; NETOPIR: ang., fr., hrv.; UŠ: špa.; MOLJ: špa., rus.; KRT: nem., fr., it.>

4. UGOTOVITVE

Slovenščina je popolnoma razvit in notranje bogato razčlenjen moderni jezik. Slovnična, slovarska in pravopisna kodifikacija knjižne slovenščine ima bogato izročilo z začetki v 16. stoletju.

Je indoevropski jezik z zelo razvito fleksijo (ohranjena dvojina). Skupaj s hrvaškim, srbskim, makedonskim in bolgarskim jezikom ga uvrščamo v južno vejo slovanskih jezikov, vendar ima precej skupnih potez tudi z zahodnoslovansko vejo. Slovensko ozemlje je najbolj kompleksno jezikovno stičišče v Evropi, tu se slovanski svet srečuje z romanskim, germanskim in ugrofinskim svetom.

V razmerju do večine drugih slovanskih jezikov ima slovenščina vrsto posebnosti v glasoslovju, leksiki in oblikoslovju. Za 29 fonemov slovenskega jezika se pri pisanju uporablja 25 latiničnih črk, med njimi tri s posebnimi znamenji (č, ž, š) (http://www.vlada.si/o_sloveniji/slovenscina/, SLOVENŠČINA, 13.3.2017).

a) POVEZANOST SLOVENŠČINE S SORODNIMI JEZIKI

Po teoriji, da vsi evropski jeziki izhajajo iz indoevropskega prajezika, slovenščina skupaj s ruščino, ukrajinsščino, beloruščino, poljščino, češčino, slovaščino, lužiško srbščino, srbohrvaščino, makedonščino in bolgarščino spada v skupino slovanskih jezikov, ki so se razvili iz praslovanščine.

Praslovanščina je bila domnevno govorjena med 5. in 7. stol. pr. n. št. na ozemlju med Baltskim in Črnim morjem, v porečjih Dnepra, Dnestra in Visle. Kljub pomanjkanju pisnih dokazov o njenem obstoju so znanstveniki s primerjanjem jezikov ugotovili njene značilnosti:

- trdi in mehki soglasniki: p, t, l; p', t', l'; mehčani l še danes pozna hrvaški jezik, trdi l poznajo bezjaški govori, mehki in trdi l ločijo Rusi,
- vsak zlog se je moral končati na samoglasnik, tj. zakon o odprtih zlogih: synъ – sin,
- dva različna polglasnika: trdi jor (ъ) in mehki jer (ѣ), npr.: živъ – živ, pѣsѣ – pes,
- dolgi ē, imenovan jat: dѣdъ – ded,
- nosna samoglasnika ę in ǫ: rǫka, męso, še danes se uporabljata v poljščini,
- dva i-ja (mehki i in trdi y).

Ugotovili sva, da se podobnost med slovanskimi jeziki odraža tudi v frazeologiji. V najinem primeru se lepo kaže podobnost med slovenščino, ruščino in hrvaščino.

Frazema *pretepsti koga kot mačka* in *iti na koga/kaj kot muhe na med* z živalsko glavno sestavino ne obstajata v obravnavanih germanskih, romanskih in grškem jeziku, samo v ruščini in hrvaščini.

V frazemih *iti na koga/kaj kot muhe na med*, *kot bela vrana*, *priden/delaven/marljiv kot mravlja*, *siten kot (podrepna) muha*, *garati kot konj ali vol*, *močan kot medved ali vol*, *delati iz*

muhe slona in *rdeč kot kuhan rak* pa se podobnost med slovanskimi jeziki kaže z ujemanjem glavne živalske sestavine.

Presenetilo pa naju je, da se v frazemih *smrdeti kot dihur* in *rdeč kot kuhan rak*, poleg podobnosti med slovenščino in slovanskimi jeziki, lepo kaže podobnost med ruščino in francoščino. Francoska kultura se je okoli 18. stoletja razširila med ruskim plemstvom, na dvorih je postalo popularno govorjenje francoščine, kar je očitno malo vplivalo tudi na sam ruski jezik.

b) POVEZANOST SLOVENŠČINE Z NEMŠČINO IN ITALIJANŠČINO

Zaradi lege slovenskega ozemlja sva od vsega začetka pričakovali precejšnjo podobnost z nemško in italijansko frazeologijo.

Poleg podobnosti slovenščine s slovanskimi jeziki se je v frazemih *priden/delaven/marljiv kot čebela ali mravlja*, *siten kot (podrepna) muha*, *delati iz muhe slona*, *garati kot konj ali vol*, *smrdeti kot dihur*, *rdeč kot kuhan rak*, *ubiti dve muhi na en mah* in *močan kot medved ali vol* lepo pokazala podobnost med slovenščino in nemščino.

Nemščina je z naseljevanjem nemških prebivalcev med slovanske, sestavljanjem vodilnega sloja iz Nemcev in nenehno vpeljevanje njihovega jezika v slovenske šole v zgodovini pustila velik vpliv na slovenščino.

V frazemu *siten kot (podrepna) muha* je glavna sestavina muha prav tako uporabljena v ruskem, hrvaškem in nemškem jeziku. Muha je bila najverjetneje moteč element pri delu z živino v hlevu (podrepna). To lahko kaže na podobno prevladujočo gospodarsko dejavnost oziroma način kmečkega preživljanja.

Na kmečko okolje zopet namiguje frazem *delati kot konj ali vol*, saj so v preteklosti s konji in voli orali zemljo. Zanimivo je, da se v angleščini in grščini v frazemu uporablja glavna sestavina pes. Pri čemer se poraja novo vprašanje, zakaj ravno ta žival.

Po drugi strani pa se je pokazalo, kako različni sta si slovenščina in italijanščina. V niti enem frazemu, razen univerzalnih, nimata iste glavne živalske sestavine. To dejstvo naju je najbolj presenetilo.

V frazemih *priden kot mravlja* in *garati kot konj/vol* pa se je izkazala podobnost med italijanščino in španščino (romanskima jezikoma).

c) MEDKULTURNO POVEZOVANJE IN JEZIKOVNA RAZNOLIKOST

V primerih *zgrabiti bika za roge*, *gledati se kot pes in mačka*, *kupiti mačka v žaklju* in *volk v ovčji koži* pa se je presenetljivo izkazala ista uporaba glavne živalske sestavine v vseh obravnavanih jezikih. Meniva, da se je to posledica današnjega vse večjega medkulturnega globalnega povezovanja.

Nekatere besedne zveze se sicer najdejo v vseh obravnavanih jezikih, vendar pa so popolnoma različne, saj so za isti pomen frazema uporabljene različne živali. V veliko primerih se je pokazala raznolikost glede na različne življenjske sloge.

Frazem *ubiti dve muhi na en mah* prikazuje veliko raznolikost med različni jeziki, saj se ista žival ponavlja le v slovenščini, nemščini in hrvaščini. Razvidna raznolikost je najverjetneje posledica vpliva geografske lege določenega naroda. V ruščini in grščini sta uporabljeni živali, ki so jih lovili za hrano ali sta na tamkajšnjih področjih pogosti, torej želva v Grčiji in zajec v Rusiji. Kaže se dober primer drugačnega življenjskega okolja (mediteranski svet proti celinskemu). V ostalih jezikih so uporabljene živali, ki so ljudem nadležne in vsiljive, vendar pa se razlikujejo med sabo glede na prisotnost in pogostost določene živali v določeni državi.

V primeru *len kot pes* glavna sestavina variira od jezika do jezika in kaže, s katero živaljo določen narod povezuje lenobo. Očitno so imeli Slovenci in Angleži za lene živali pse, Nemci in Rusi svinje, Francozi belouške in polhe ter Hrvati čmrlje.

V frazemu *močan kot medved ali vol* je očitno, da ima večina jezikov za močni živali medveda in vola. Razumljivo Francozi za glavno sestavino uporabljajo leva, saj je od nekdanj simbol svetovne moči in oblasti. Manj razumljivo Italijani v frazemu uporabljajo tigra, Rusi pa bivola.

5. ZAKLJUČEK

Med raziskovanjem sva odkrili, da so frazemi odličen način za ugotavljanje sorodnosti med jeziki. Ugotovili sva, da se v istopomenskih živalskih frazemih v različnih jezikih spreminja glavna sestavina, torej žival. Možno je bilo opaziti določene vzorce v podobnosti med slovenščino in drugimi slovanskimi jeziki ter med slovenščino in nemščino, hkrati pa se je videla tudi očitna razlika med slovenščino in preostalimi obravnavanimi jeziki. Pri nekaterih primerih pa se je pokazala celo splošna univerzalnost ali velika raznolikost, ki je pokazala vpliv življenjskih okoliščin na jezik. Presenetila pa naju je neskladnost italijanščine s slovenščino in opažen vpliv francoščine na ruščino.

6. VIRI IN LITERATURA

Keber, Janez. *Slovar slovenskih frazemov*. Ljubljana: založba ZRC SAZU, 2011.

Keber, Janez. Raziskovanje slovenske frazeologije: živalski nazivi v frazeologemih. *Jezikovni zapiski*: letnik 4, 1998.

Keber Janez. Živalih v prisposodobah 1, 2. *Jezikovni zapiski*: letnik 3, 1997.

Keber Janez. Živali v prisposodobah - opica, nevšečna človekova sorodnica. *Jezikovni zapiski*: letnik 3, 1997.

Kržišnik Erika. Viri za kulurološko interpretacijo frazeoloških enot. *Jezik in slovstvo*: letnik 53., št. 1, 2008. 33–47.

Kuster Helena. Kulturni transfer: vpliv nemškega jezikovno-kulturnega prostora na slovenski frazeološki sistem. *Jezik in slovstvo*: letnik 53., št. 6, 2008. 57-68.

Valenčič Arh, Urška. Kdo je v trgovini s porcelanom?-Analiza živalskih sestavin v frazemu z diahronega vidika. Prispevek na konferenci: 2014

Kržišnik, Erika, Eismann, Wolfgang. *Frazeologija v jezikoslovju in drugih vedah/Phraseologie in der Sprachwissenschaft und anderen Disziplinen/Phraseology in linguistics and other branches of science/Frazeologija v jazykoznaniju i drugih naukah*. Ljubljana: Oddelek za slovenistiko Filozofske fakultete, 2007. 268–269, 377–391, 452–453, 565–569.

Filimonova Tatjana. Primerjalna analiza slovenskih in ruskih frazemov z živalskimi poimenovanji. *Slovenski knjižni jezik - aktualna vprašanja in zgodovinske izkušnje*. - Ljubljana, 2003. - (Obdobja ; 20). Ljubljana : Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete, 2003. 447-453. <http://centerslo.si/wp-content/uploads/2015/10/20-filimanova.pdf>, 27.2.2017.

Nedelko Vesna. *Frazeologija pri prevajanju umetnostnih besedil : izdelava teorije prevajanja frazemov in frazeoloških ponovitev s pomočjo opisa in klasifikacije nemških frazemov in njihovih prevodov ob primeru romana Pločevinasti boben avtorja Günterja Grassa : magistrsko delo*. Ljubljana : [V. Nedelko], 2006. http://slov.si/dipl/nedelko_vesna.pdf, 27. 2. 2017.

Ortar Križaj, M., Bešter Turk, M., Končina, M., Poznanovič, M. in Bavdek, M. *Na pragu besedila 2. Učbenik za slovenski jezik v 2. letniku gimnazij, strokovnih in tehničnih šol.* Ljubljana: založba Rokus, 2006, str. 79-81.

Vrbinc, A. in Vrbinc, M. *Angleško slovenski slovar.* Ljubljana: Cankarjeva založba, 2009.

Debenjak, B., Debenjak, D. in Debenjak P. *Veliki nemško-slovenski slovar.* Ljubljana: založba DZS, 2005.

Grad, Anton. *Francosko-slovenski slovar.* Ljubljana: založba DZS, 1999.

Grad, Anton. *Špansko-slovenski slovar.* Ljubljana: založba DZS, 2001.

Pretnar, Janko. *Rusko-slovenski slovar.* Ljubljana: založba DZS, 2005.

Jurančič, Janko. *Srbskohrvatsko-slovenski slovar.* Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1986.

Šlenc, Sergej. *Veliki italijansko-slovenski slovar.* Ljubljana: založba DZS, 1997.

Dokler, A., Hriberšek, M., Zlobec Del Vecchio, B. in Borak, Ž. *Šolski grško-slovenski slovar.* Ljubljana: založba ZRC SAZU, 2015.

<http://www.iucbeniki.si/slo1/2167/index3.html> (Praslovanščina, 17. 2. 2017).

http://www.vlada.si/o_sloveniji/slovenscina/ (Slovenščina, 13. 3. 2017).

http://is.muni.cz/th/262942/ff_m/Jiri_16._8..pdf (Germanizmi v Slovarju slovenskega knjižnega jezika, 17. 2. 2017).

http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=ge=a,b,c,d,e,*&hs=13906 (ekspresiven v Slovarju slovenskega knjižnega jezika, 27. 2. 2017).

<https://sl.onmuvo.com/gimnazija-kranj-kranj/> (Gimnazija Kranj, 27. 2. 2017).

<http://sl.pons.com/prevod> (13. 3. 2017).